

Oktatási segédlet a Pázmány Péter Katolikus Egyetem

dolgozói részére tartandó munkavédelmi oktatáshoz.

A munkavédelem szabályozása, jogszabályi háttere

A munkavédelem legfontosabb alapkérdéseit az 1993. évi XCIII. törvény rögzíti. A fő gondolatmenet az, hogy minden a Magyar Köztársaság területén munkát végző személynek joga van a biztonságos, és az egészséget nem veszélyeztető munkakörülményekhez. E feltételek megvalósulásához az alábbi alapfogalmakkal érdemes tisztában lenni:

Munkavállaló: a szervezett munkavégzés keretében munkát végző személy.

Munkáltató: a munkavállalót szervezett munkavégzés keretében foglalkoztató.

Szervezett munkavégzés: a munkaviszonyban, közszolgálati, illetve közalkalmazotti jogviszonyban, szövetkezeti tagság esetén munkaviszony jellegű jogviszonyban, **a tanulói és hallgatói jogviszonyban** a gyakorlati képzés során, büntetés-végrehajtási jogviszonyban (előzetes letartóztatásban, elítéltként), a közigazgatási határozat alapján, a fegyveres erők, fegyveres testületek, a hivatásos állami és a hivatásos önkormányzati tűzoltóság és más rendészeti szervek tagjai által szolgálati viszonyban, a polgári szolgálatban végzett munka, valamint a munkáltató által kezdeményezett, irányított vagy jóváhagyott társadalmi munka.

Baleset: az emberi szervezetet ért olyan egyszeri külső hatás, amely a sérült akaratától függetlenül, hirtelen, vagy aránylag rövid idő alatt következik be és sérülést, mérgezést vagy más (testi, lelki) egészségkárosodást, illetőleg halált okoz.

Munkabaleset: az a baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és időpontjától és a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül.

A munkáltatók és munkavállalók kötelességei, jogai

A munkáltató kötelességei

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés érdekében a munkáltató köteles figyelembe venni a következő általános követelményeket:

- a veszélyek elkerülése
- az el nem kerülhető veszélyek értékelése
- a veszélyek keletkezési helyükön történő leküzdése
- az emberi tényező figyelembevételével
- a műszaki fejlődés eredményeinek alkalmazása
- a veszélyes helyettesítése veszélytelenel, vagy kevésbé veszéllyel
- kollektív műszaki védelem elsőbbsége az egyéni védelemmel szemben
- a munkavállalók megfelelő utasításokkal történő ellátása

A munkáltató köteles rendszeresen meggyőződni arról, hogy a körülmények megfelelnek-e a követelményeknek, valamint a munkavégzés körülményeihez igazodó, illetve azzal összefüggő veszélyek figyelembevételével megfelelő munkaeszközöket biztosítani a munkavállalók részére.

A munkáltatónak oktatás keretében gondoskodnia kell arról, hogy a munkavállaló elsajátítsa, és a foglalkoztatás teljes időtartama alatt rendelkezzen az egészséget nem veszélyeztető, és biztonságos munkavégzés elméleti és gyakorlati ismereteivel, megismerje a szükséges szabályokat, utasításokat, és információkat.

Ennek érdekében oktatást kell tartani:

- munkába álláskor,
- munkahely, vagy munkakör megváltozásakor,
- munkaeszköz átalakításakor, vagy új munkaeszköz üzembe helyezésakor,
- új technológia bevezetésekor

Az oktatást munkaidőben kell tartani, és időszakonként meg kell ismételni. A szükséges ismeretek megszerzéséig a munkavállaló önállóan nem foglalkoztatható.

A munkavállaló jogosult megkövetelni a munkáltatótól az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéshez szükséges feltételeket, a veszélyes tevékenységhez a munkavédelemre vonatkozó szabályok szerinti védőintézkedések megvalósítását, valamint a biztonságos munkavégzéshez szükséges ismeretek rendelkezésére bocsátását, és a munkavégzéshez munkavédelmi szempontból szükséges felszerelések, munka,- és védőeszközök biztosítását.

A munkavállaló jogosult megtagadni a munkavégzést, ha azzal egészségét, testi épségét, vagy életét veszélyezteti.

A munkavállaló kötelességei

A munkavállaló csak biztonságos munkavégzésre alkalmas állapotban, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munka végzésére vonatkozó szabályok megtartásával végezhet munkát. Ennek értelmében köteles:

- a rendelkezésére bocsátott munkaeszköz biztonságos állapotáról meggyőződni, a meghatározott karbantartási feladatokat elvégezni,
- az egyéni védőeszközt használni,
- a munkavégzéshez megfelelő ruházatot viselni,
- a munkaterületen fegyelmet, rendet, tisztaságot tartani,
- a biztonságos munkavégzéshez szükséges ismereteket elsajátítani, azokat a munkavégzés során alkalmazni,
- az előírt orvosi vizsgálaton részt venni,
- veszélyt jelentő rendellenesség, üzemzavar észlelésekor a tőle elvárható lépéseket megtenni a zavar megszüntetésére, vagy erre intézkedést kérni a felettesétől,
- a balesetet, rosszul létet, sérülést azonnal jelenteni.

A munkavállaló **köteles** megtagadni a munkavégzést abban az esetben, ha a munkáltató utasításának teljesítésével másokat közvetlenül veszélyeztetne.